Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

6 päivänä marraskuuta 2012 *

Muutoksenhaku — Yrityskeskittymä kirjankustannusalan markkinoilla — Sijoitusyrityksen hyväksymistä luovutettavien omaisuuserien ostajaksi koskevan päätöksen kumoaminen — Toimitsijamiehen riippumattomuuden mahdollisen puuttumisen vaikutus

Yhdistetyissä asioissa C-553/10 P ja C-554/10 P,

joissa on kyse kahdesta Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta valituksesta, joka on pantu vireille 24.11.2010,

Euroopan komissio, asiamiehinään O. Beynet, A. Bouquet ja S. Noë, prosessiosoite Luxemburgissa,

valittajana,

ja joissa valittajan vastapuolina ja muina osapuolina ovat

Éditions Odile Jacob SAS, kotipaikka Pariisi (Ranska), edustajinaan avocat O. Fréget, avocat M. Struys ja avocat L. Eskenazi,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

Wendel Investissement SA, kotipaikka Pariisi, edustajinaan avocat M. Trabucchi, avocat F. Gordon ja avocat C. Baldon, ja

Lagardère SCA, kotipaikka Pariisi, edustajinaan avocat A. Winckler, avocat F. de Bure ja avocat J.-B. Pinçon,

väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa,

sekä

Lagardère SCA, kotipaikka Pariisi, edustajinaan avocat A. Winckler, avocat F. de Bure ja avocat J.-B. Pinçon,

valittajana,

ja joissa valittajan vastapuolina ja muina osapuolina ovat

Éditions Odile Jacob SAS, kotipaikka Pariisi, edustajinaan avocat O. Fréget, avocat M. Struys ja avocat L. Eskenazi,

kantajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

Euroopan komissio, asiamiehinään O. Beynet, A. Bouquet ja S. Noë, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa, ja

Wendel Investissement SA, kotipaikka Pariisi, edustajinaan avocat M. Trabucchi, avocat F. Gordon ja avocat C. Baldon,

väliintulijana ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti V. Skouris, varapresidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, A. Rosas, M. Berger ja E. Jarašiūnas sekä tuomarit E. Juhász (esittelevä tuomari), J.-C. Bonichot, A. Prechal ja C. G. Fernlund,

julkisasiamies: J. Mazák,

kirjaaja: hallintovirkamies R. Şereş,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 13.12.2011 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 27.3.2012 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan komissio ja Lagardère SCA (jäljempänä Lagardère) vaativat valituksillaan unionin tuomioistuinta kumoamaan Euroopan unionin yleisen tuomioistuimen asiassa T-452/04, Éditions Jacob vastaan komissio, 13.9.2010 antaman tuomion (Kok., s. II-4713; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla kumottiin keskittymän julistamisesta yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltuvaksi (Asia N:o COMP/M.2978 – Lagardère/Natexis/VUP) 7.1.2004 tehty komission päätös 2004/422/EY (EUVL L 125, s. 54; jäljempänä riidanalainen päätös).

2 Komissio hyväksyi riidanalaisella päätöksellä Wendel Investissement SA:n (jäljempänä Wendel Investissement) komission päätökseen 2004/422, joka julkaistiin tiivistelmänä 28.4.2004 Euroopan unionin virallisessa lehdessä ja joka tehtiin yrityskeskittymien valvonnasta 21.12.1989 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 4064/89 (EYVL L 395, s. 1 ja oikaisu EYVL 1990, L 257, s. 13), sellaisena kuin se on muutettuna 30.6.1997 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1310/97 (EYVL L 180, s. 1 ja oikaisu EYVL 1998, L 40, s. 17; jäljempänä asetus N:o 4064/89), 8 artiklan 2 kohdan nojalla, liitettyjen sitoumusten 14 kohdan mukaisesti edelleen luovutettavien omaisuuserien ostajaksi.

3 Nyt käsiteltävät yhdistetyt asiat kuuluvat sellaisten kanteiden joukkoon, joita erinäiset toimijat, jotka osallistuivat Vivendi Universal Publishing SA:n (jäljempänä VUP) tiettyjen sellaisten omaisuuserien myyntiin, jotka sittemmin luovutettiin Lagardèrelle ja Wendel Investissementille, nostivat ja joiden seurauksena annettiin 28.6.2012 tuomio asiassa C-404/10 P, komissio vastaan Éditions Odile Jacob, joka koski oikeutta tutustua kyseistä yrityskeskittymää koskevan menettelyn aikana asiakirjoihin, sekä annetaan tänään tuomio asiassa C-551/10 P, Éditions Odile Jacob vastaan komissio, joka koskee yrityskeskittymän sääntöjenmukaisuutta itsessään.

Asian tausta

4 Seuraavassa kuvataan riidan taustalla olevat tosiseikat, sellaisina kuin ne ilmenevät valituksenalaisen tuomion 1–47 kohdasta.

”1 Vivendi Universal SA – – päätti 25.9.2002 myydä tytäryhtiönsä [VUP:n] Euroopassa [omistamat kustannustoiminnan omaisuuserät].

2 [Lagardère] ilmoitti olevansa kiinnostunut ostamaan tämän omaisuuden, joka muodostui [VUP:n] määräysvaltaa antavista osuuksista ja varoista (jäljempänä kyseessä olevat omaisuuserät).

– –

8 [Vivendi Universal SA] hyväksyi 29.10.2002 kyseessä olevien omaisuuserien myynnin Lagardèrelle.

9 Investima 10 SAS [jäljempänä Investima 10], joka on Ecrinvest 4 SA:n [jäljempänä Ecrinvest 4] kokonaan omistama tytäryhtiö – Ecrinvest 4 SA on itse [Natexis Banques Populaire SA:n, jäljempänä NBP] yksinomaisessa määräysvallassa olevan Segex Sarl:n [jäljempänä Segex] kokonaan omistama tytäryhtiö –, allekirjoitti 3.12.2002 VUP:tä koskevan [ostositoumuksen] kyseessä olevien omaisuuserien hankkimisesta.

10 Samana päivänä Segex ja Ecrinvest 4 tekivät Lagardèren kanssa luovutussopimuksen – –, jonka mukaan Lagardère saattoi (Ecrinvest 4:n välityksellä) sen jälkeen, kun komissio olisi antanut luvan suunnitellulle keskittymälle, hankkia Investima 10:n, jonka omistuksessa kyseessä olevat omaisuuserät olivat, kaikki osakkeet edellyttäen, että VUP hyväksyy edellä mainitun [ostositoumuksen]. Lagardère oli maksanut ennakolta näiden osuuksien ostohinnan Segexille, joka oli Ecrinvest 4:n koko osakepääoman haltija.

11 VUP hyväksyi 20.12.2002 Investima 10:n [ostositoumuksen], ja Investima 10 teki samana päivänä VUP:n kanssa kyseessä olevien omaisuuserien ostosopimuksen.

12 Samana päivänä NBP julkaisi seuraavan lehdistötiedotteen:

’NBP hankkii kaikki luovutettavat omaisuuserät ja myy ne edelleen [Lagardèrelle] kilpailuviranomaisten myönnettyä tähän luvan.

Tästä päivästä lähtien VUP:n omaisuuserät ovat Investima 10 -yhtiön omistuksessa, ja Investima 10 on välillisesti ja kokonaan NBP:n omistuksessa.

Tästä osakeyhtiöstä, jolla on hallitus ja hallintoneuvosto, tulee niiden yhtiöiden emoyhtiö, jotka muodostavat luovutettavan kokonaisuuden.

– –’

– –

14 Investima 10:n hallitus muodostettiin 20.12.2002, ja B, joka on toimisto S:n johtaja, nimettiin [Segexin ja Ecrinvest 4:n Lagardèren kanssa tekemän] luovutussopimuksen 4 [kohdan] 1 [alakohdan] ii alakohdan e alakohdassa tarkoitetuksi ’riippumattomaksi kolmanneksi’ hallituksen jäseneksi.

15 Ecrinvest 4:n ja toimisto S:n 19.12.2002 allekirjoittaman sopimuksen 2 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa täsmennetään, että toimeksiantonsa puitteissa B toimii Investima 10:n ja kyseessä olevien omaisuuserien edun mukaisesti ja erityisesti siten, että niiden elinkelpoisuus, taloudellinen arvo ja kilpailukyky säilytetään.

– –

17 Lagardère ilmoitti [asetuksen N:o 4064/89] 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti komissiolle ostohankkeestaan, joka koski VUP:n kyseessä olevia omaisuuseriä.

18 Komissio, joka totesi, että ilmoitettu keskittymähanke aiheutti vakavia epäilyjä sen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille, ryhtyi 5.6.2003 tekemällään päätöksellä tarkastelemaan syvemmin tätä keskittymää asetuksen N:o 4064/89 6 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella.

19 Osapuolten kirjelmistä ilmenee, että Investima 10:stä tuli Éditis SA [jäljempänä Éditis] 14.10.2003.

20 Komissio osoitti 27.10.2003 Lagardèrelle väitetiedoksiannon, jossa se esitti tälle kilpailuun liittyvät ongelmat, joita ilmoitettu yrityskeskittymä aiheutti, ja Lagardère vastasi tähän väitetiedoksiantoon 17.11.2003.

21 Tämän mukaisesti Lagardère esitti komissiolle 2.12.2003 tiettyjä korjaustoimenpiteitä, jotka muodostuivat kyseessä olevien omaisuuserien edelleen luovuttamiseen liittyvistä sitoumuksista.

22 – – asetuksen N:o 4064/89 8 artiklan 2 kohdan perusteella [tehdyssä päätöksessä 2004/422] säädetään seuraavaa:

’1 artikla

Tämä ilmoitettu yrityskeskittymä – sellaisena kuin se on muutettuna 21.12.2003 tehdyllä sitoumuspaketilla –, jolla Lagardère saa yksinomaisen määräysvallan VUP:n, jota kutsutaan jäljempänä nimellä Éditis, [kyseessä oleviin omaisuuseriin], todetaan yhteismarkkinoille ja [2.5.1992 tehdyn] ETA-sopimuksen [(EYVL 1994, L 1, s. 3)] toimintaan soveltuvaksi.

2 artikla

1 artiklaa sovelletaan edellyttäen, että Lagardère noudattaa täysimääräisesti liitteessä II mainittuja sitoumuksia.

3 artikla

Tähän päätökseen liittyy vaatimus siitä, että Lagardère noudattaa täysimääräisesti liitteessä II kuvailtuja muita sitoumuksia.’

23 Liitteessä II esitettyjen Lagardèren sitoumusten 1 kohdan mukaan tämän on luovutettava edelleen kaikki Éditisin omaisuuserät (jäljempänä edelleen luovutettavat omaisuuserät) tässä kohdassa tyhjentävästi lueteltuja eriä lukuun ottamatta (jäljempänä säilytettävät omaisuuserät).

24 Edelleen luovutettavat omaisuuserät edustivat noin 60–70:tä prosenttia VUP:n maailmanlaajuisesta liikevaihdosta ja 70–80:tä prosenttia liikevaihdosta, jonka VUP oli saanut ranskankielisen kustannusalan markkinoilta, joita hyväksytty keskittymä – – koskee.

25 Lagardèren sitoumusten 2 kohdassa täsmennetään, että säilytettävien omaisuuserien luettelo esitetään kyseisten sitoumusten liitteessä 1.

26 Näiden sitoumusten 3 kohdan mukaan Lagardère sitoutuu tekemään edelleen luovuttamista koskevia sopimuksia, joita ei voida peruuttaa, luottamuksellisena pidetyssä määräajassa ehdollisen lupapäätöksen vastaanottamispäivästä lukien ja suorittamaan tosiasialliset edelleen luovutukset luottamuksellisena pidetyssä määräajassa sopimuksen tekemisestä lukien.

27 Lagardèrella oli oikeus valita edelleen luovutettavien omaisuuserien ostaja näiden sitoumusten 10 kohdassa seuraavasti määriteltyjen valintakriteerien mukaisesti:

’Toimivan kilpailun säilyttämiseksi asianomaisilla markkinoilla ilmoituksen tekijä sitoutuu luovuttamaan kyseessä olevat omaisuuserät yhdelle tai useammalle, ilmoituksen tekijästä riippumattomalle luovutuksensaajalle, joka täyttää seuraavat edellytykset:

_ _’

28 Lagardèren sitoumusten 14 kohdassa täsmennetään, että luovutuksensaajan tai -saajien valinta edellyttää komission hyväksyntää ja että asianomaisten tätä koskeva hakemus sisältää tarvittavat tiedot, jotta komissio voi varmistaa, että ostajaehdokas tai -ehdokkaat täyttävät edellä 27 kohdassa mainitussa 10 kohdassa määritellyt edellytykset.

29 Lagardèren oli nimettävä toimitsijamies, joka täytti edellytykset, jotka vahvistetaan seuraavasti sen sitoumusten 15 kohdassa:

’Ilmoituksen tekijä nimeää toimitsijamiehen jäljempänä määriteltyjen tehtävien hoitamiseksi. Toimitsijamiehen on oltava Lagardèresta ja Éditisista riippumaton, tällä on oltava tarvittava pätevyys tehtävänsä hoitamiseksi eli tämän on oltava esimerkiksi asiantuntijapankki, konsultti tai tilintarkastaja ja tähän ei saa kohdistua eturistiriitoja. Lagardère maksaa toimitsijamiehelle korvauksen tavalla, joka ei haittaa tämän velvollisuuksien asianmukaista hoitoa eikä tämän riippumattomuutta.’

30 Lagardèren sitoumusten 9 kohdassa määrätään seuraavasti erillisten omaisuuserien varainhoitajan (Hold Separate Manager) nimeämisestä:

’Ilmoituksen tekijä nimeää [erillisten omaisuuserien varainhoitajan], jonka tehtävänä on hoitaa luovutettuja omaisuuseriä toimitsijamiehen valvonnassa. Tämän [erillisten omaisuuserien varainhoitajan] on hoidettava luovutettuja omaisuuseriä riippumattomasti ja tavanomaisen liiketoiminnan puitteissa niiden taloudellisen elinkelpoisuuden, myyntikelpoisuuden, kilpailukyvyn ja riippumattomuuden takaamiseksi säilytettäviin omaisuuseriin ja Lagardèren muuhun toimintaan nähden. Tilanteessa, jossa Éditisin tytäryhtiön, jota koskee luovutusta koskeva sitoumus, johtaja ei jatka tehtävässään, [erillisten omaisuuserien varainhoitaja] voi nimittää tämän seuraajan toimitsijamiehen valvonnassa.’

31 Toimitsijamiehen tehtävä määritellään seuraavasti Lagardèren sitoumuksissa:

> ’20. Toimitsijamiehen toimilla pyritään varmistamaan näiden sitoumusten toteutuminen. Komissio toimittaa toimitsijamiehelle oma-aloitteisesti tai toimitsijamiehen tai ilmoituksen tekijän pyynnöstä ohjeet, joilla pyritään varmistamaan näiden sitoumusten toteutuminen.

_ _’

32 Lisäksi sitoumusten 24 kohdassa täsmennetään seuraavaa:

’Jos Lagardère ja Éditis eivät ole yksimielisiä näiden sitoumusten toteuttamisen edellyttämistä uudelleenjärjestelyä koskevista toimenpiteistä, jompikumpi niistä voi ilmoittaa tästä toimitsijamiehelle kirjatulla kirjeellä, josta on toimitettava jäljennös toiselle osapuolelle. Toimitsijamies antaa tämän jälkeen mahdollisimman nopeasti kumpaakin osapuolta kontradiktorista periaatetta noudattaen

kuultuaan suosituksen tarpeellisten uudelleenjärjestelyä koskevien toimenpiteiden laajuudesta. Toimitsijamies toimittaa komissiolle kertomuksen, jolla se ilmoittaa tälle suosituksestaan. Jos erimielisyys Lagardèren ja Éditisin välillä jatkuu, jompikumpi voi pyytää komissiota vahvistamaan kumpaakin osapuolta kontradiktorista periaatetta noudattaen kuultuaan tarpeellisten uudelleenjärjestelyä koskevien toimenpiteiden laajuuden.'

33 Osastoon 'Éditisin yhtiömuodon muuttaminen' kuuluvissa Lagardèren sitoumuksissa todetaan lopuksi seuraavaa:

'30. Kun komissio on hyväksynyt uuden yhtiöjärjestyksen, ilmoituksen tekijä muuttaa Éditisin société par actions simplifiée -muotoiseksi yhtiöksi (yksinkertaistettu osakeyhtiö, jäljempänä SAS-muotoinen yhtiö). Tämän muutoksen jälkeen Éditisin hallintoelimiin kuuluvat – – toimitusjohtaja, joka vastaa [erillisten omaisuuserien varainhoitajan] tehtävistä, ja – – osakkeenomistajien komitea, joka muodostuu kolmesta – – edellä 15 kohdassa mainitun toimitsijamiehen edustajasta ja kahdesta – – Lagardèren edustajasta.'

31. SAS-muotoisen yhtiön organisaatio on seuraava:

– –

32. Siitä lähtien, kun komissio tekee päätöksen ilmoitetun keskittymän hyväksymisestä, siihen saakka, kunnes Éditis on muutettu SAS-muotoiseksi yhtiöksi, Éditistä johtavat tällä hetkellä olemassa olevat yhtiöelimet yhdessä toimitsijamiehen kanssa. Tänä ajanjaksona Lagardèrella on Éditisin osakkeenomistajana oikeus tutustua kaikkiin säilytettäviä omaisuuseriä koskeviin tietoihin. Luovutetuista omaisuuseristä toimitsijamies varmistaa edellä 31 kohdan c alakohdassa tarkoitettujen tietojen toimittamisen Lagardèrelle.'

34 Komissio toimi 5.2.2004 seuraavasti:

— se hyväksyi A. K:n [erillisten omaisuuserien varainhoitajaksi] ja hyväksyi 30.1.2004 toimitetun esityksen tämän tehtävänkuvasta

— se hyväksyi toimitsijamieheksi toimisto S:n, jota edustaa sen johtaja B, ja hyväksyi 30.1.2004 tehdyn esityksen tämän tehtävänkuvasta.

35 Lagardère nimitti 9.2.2004 toimisto S:n toimitsijamieheksi.

36 Éditis muutettiin 25.3.2004 Lagardèren sitoumusten 30 kohdan mukaisesti SAS-muotoiseksi yhtiöksi, jonka johtoelimiin kuuluivat tästä lähtien toimitusjohtajan, joka hoitaa [erillisten omaisuuserien varainhoitajan] tehtäviä, ohella osakkeenomistajien komitea, joka muodostuu kolmesta toimitsijamiehen ja kahdesta Lagardèren edustajasta.

37 Lagardère lähestyi useita yrityksiä, [Éditions Odile Jacob SAS, jäljempänä Odile Jacob] mukaan luettuna, jotka saattoivat ostaa edelleen luovutettavia omaisuuseriä.

38 [Odile Jacob] ilmaisi kiinnostuksensa tähän liiketoimeen. Se ilmoitti ostotarjouksensa Lagardèrelle 28.4.2004 päivätyllä faksilla.

39 Tiedonannossa, joka oli päivätty 19.5.2004, Lagardère ilmoitti, että se oli saanut ostotarjouksen viideltä potentiaaliselta ostajalta, joihin [Odile Jacob] kuului, ja että se antaisi yksinoikeuden 25.5.2004 keskiyöhön saakka yhdelle niistä eli [Wendel Investissementille].

40 Lagardère ja [Wendel Investissement] hyväksyivät 28.5.2004 sopimusluonnoksen [edelleen luovutettavien] omaisuuserien ostamisesta.

41 Lagardère pyysi 4.6.2004 päivätyllä kirjeellä komissiota hyväksymään [Wendel Investissementin] näiden omaisuuserien ostajaksi.

42 Toimisto S esitti 5.7.2004 komissiolle yhteenvetonsa, jonka mukaan [Wendel Investissementin] ostajaehdokkuus oli Lagardèren sitoumusten 10 kohdassa määriteltyjen hyväksymiskriteerien mukainen.

43 Komissio hyväksyi [Wendel Investissementin riidanalaisella päätöksellä] [edelleen luovutettavien] omaisuuserien ostajaksi todettuaan, että tämä täytti Lagardèren sitoumusten 10 kohdassa vahvistetut hyväksymiskriteerit.

44 Tämä päätös tehtiin Lagardèren sitoumusten 14 kohdan mukaisesti ja edellä mainitun hyväksymistä koskevan pyynnön, siihen liitetyn luovutussopimusluonnoksen, toimisto S:n kertomuksen, Lagardèren ja [Wendel Investissementin] komission tietojensaantipyyntöön antamien kirjallisten vastausten, [Wendel Investissementin] komission yksiköiden kanssa pitämän kokouksen aikana toimittamien tietojen sekä Éditisin henkilöstöä ja kolmansia, joita asia koskee, edustavien elinten kanssa käydyn sellaisen näkemystenvaihdon perusteella, joka koski [Wendel Investissementin] ostajaehdokkuutta.

45 [Odile Jacob] nosti unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 8.7.2004 jättämällään kannekirjelmällä kumoamiskanteen [riidanalaisesta päätöksestä] (asia T-279/04).

46 Komissio toimitti 27.8.2004 päivätyllä faksilla [Odile Jacobille] tämän pyynnöstä [riidanalaisen päätöksen].

47 Näiden nimellä Nouvel Éditis kutsuttujen omaisuuserien omistusoikeus siirrettiin [Wendel Investissementille] 30.9.2004.”

Asian käsittely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

5 Odile Jacob nosti 8.11.2004 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jolla se vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista EY 230 artiklan mukaisesti.

6 Odile Jacob esitti neljä kanneperustetta, joiden mukaan komissio ensinnäkin laiminlöi velvollisuutensa valvoa edelleen luovutettavien omaisuuserien ostajaehdokkaiden valintaa, toiseksi hyväksyi Wendel Investissementin sellaisen kertomuksen perusteella, jonka oli laatinut toimitsijamies, joka ei ollut Éditisistä, Lagardèresta ja Wendel Investissementistä riippumaton, kolmanneksi laiminlöi perusteluvelvollisuutensa ja neljänneksi teki ilmeisen virheen sen arvioinnissa, oliko Wendel Investissementin ehdokkuus niiden edellytysten mukainen, jotka koskivat edelleen luovutettavien omaisuuserien ostajan hyväksymistä ja jotka määriteltiin Lagardèren sitoumusten 10 kohdan b alakohdassa.

7 Vastauksena ensimmäiseksi tutkimaansa toiseen kanneperusteeseen unionin yleinen tuomioistuin totesi, että B, joka on toimisto S:n johtaja, nimettiin 20.12.2002 Investima 10:n, josta tuli sittemmin Éditis, riippumattomaksi ulkopuoliseksi hallituksen jäseneksi ja Lagardère nimitti saman toimiston toimitsijamiehekseen päätöksen 2004/422 liitteessä II olevan 21 kohdan g alakohdan nojalla edelleen luovutettavien omaisuuserien luovutuksen ”tyydyttävän täytäntöönpanon valvomiseksi”. Lagardère maksoi tälle toimitsijamiehelle korvauksen kyseisestä tehtävästä.

8 Toimisto S nimitettiin näin ollen Lagardèren sitoumusten 15 kohdassa tarkoitetuksi toimitsijamieheksi, ja sen silloinen johtaja B hoiti tähän toimeksiantoon liittyvät tehtävät, vaikka hän oli Investima 10:n, josta sittemmin tuli Éditis, hallituksen jäsen. Lisäksi B toimi samanaikaisesti Éditisin hallituksen jäsenenä ja toimitsijamiehenä toimisto S:n nimittämispäivästä 9.2.2004 lähtien 25.3.2004 saakka, jolloin Éditis muutettiin SAS-muotoiseksi yhtiöksi.

9 Tässä asiayhteydessä unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että B oli sellaisessa riippuvuussuhteessa Éditisiin, joka oli omiaan aiheuttamaan epäilyn siitä, oliko hän Investima 10:n – josta sittemmin tuli Éditis – hallituksen jäsenenä sillä tavalla puolueeton kuin hänen oli johtamansa toimiston – joka oli nimitetty toimitsijamieheksi – tehtäviä hoitaessaan oltava. Tästä seuraa, että toimitsijamiehen tehtävää, joka muodostui Lagardèren sitoumusten, eli muun muassa edelleen luovutettavien omaisuuserien luovuttamisen, tyydyttävän täytäntöönpanon valvomisesta ja tässä yhteydessä suositusten laatimisesta tarpeellisiksi uudelleenjärjestelyä koskeviksi toimenpiteiksi sekä kertomuksen, jolla näistä suosituksista ilmoitetaan komissiolle, laatimisesta, ei ollut hoidettu riippumattomalla tavalla. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan B:n toimiminen yhtiön, joka omisti kaikki Éditisin omaisuuserät, hallituksen jäsenenä oli omiaan vaikuttamaan riippumattomuuteen, jota B:n oli osoitettava toimisto S:n johtajana laatiessaan suosituksia, jotka koskivat tarvittavia uudelleenjärjestelytoimenpiteitä, sekä kertomusta, jolla hän ilmoitti komissiolle näistä suosituksista.

10 Unionin yleinen tuomioistuin totesi pyytäneensä toimisto S:ää tämän toimitsijamiehen ominaisuudessa esittämään komissiolle kertomuksen, jossa arvioitiin Wendel Investissementiä edelleen luovutettavien omaisuuserien ostajaehdokkaana niiden hyväksymiskriteerien valossa, jotka oli vahvistettu Lagardèren sitoumusten, jotka on liitetty päätökseen 2004/422, 10 kohdassa.

11 Kyseinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 107 kohdassa, että tämä kertomus, jossa arvioitiin Wendel Investissementin ehdokkuutta, oli sellaisen toimitsijamiehen laatima, joka ei täyttänyt edellytystä riippumattomuudesta suhteessa Éditisiin, vaikka riippumattomuutta vaaditaan päätöksen 2004/422 liitteessä II määriteltyjen Lagardèren sitoumusten 15 kohdassa.

12 Riidanalainen päätös perustui kuitenkin ennen kaikkea toimitsijamiehen kertomukseen, joka unionin yleisen tuomioistuimen valituksenalaisen tuomion 110 kohdassa ilmaiseman näkemyksen mukaan ”vaikutti ratkaisevasti kyseiseen päätökseen”.

13 Unionin yleinen tuomioistuin totesi näin ollen valituksenalaisen tuomion 118 ja 119 kohdassa, että kyseisen kertomuksen laatijan riippumattomuuden puuttuminen merkitsi lainvastaisuutta, joka oli luonteeltaan sellainen, että riidanalainen päätös ei sen vuoksi ole laillinen, ja kumosi näin ollen tämän päätöksen tutkimatta muita perusteita, jotka Odile Jacobs oli esittänyt kumoamisvaatimustensa tueksi.

Asian käsittely unionin tuomioistuimessa sekä asianosaisten ja muiden osapuolten vaatimukset

14 Unionin tuomioistuimen presidentin 29.3.2011 antamalla määräyksellä asiat C-553/10 P ja C-554/10 P yhdistettiin kirjallista ja suullista käsittelyä sekä tuomion antamista varten.

15 Komissio vaatii valituksessaan asiassa C-553/10 P, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sillä kumotaan riidanalainen päätös

— lausuu tarvittaessa lopullisesti kysymyksistä, jotka ovat tämän valituksen kohteena, ja hylkää kumoamiskanteen sekä

— velvoittaa Odile Jacobin korvaamaan oikeudenkäyntikulut kummassakin oikeusasteessa.

16 Lagardère tukee komission valitusta.

17 Wendel Investissement vaatii, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sillä kumotaan riidanalainen päätös

— lausuu tarvittaessa lopullisesti kysymyksistä, jotka ovat tämän valituksen kohteena, ja hylkää Odile Jacobin kumoamiskanteen sekä

— velvoittaa Odile Jacobin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

18 Odile Jacob vaatii, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen

— toissijaisesti, jos valitus hyväksytään ja riita katsotaan ratkaisukelpoiseksi, kumoaa riidanalaisen päätöksen sekä

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

19 Lagardère vaatii valituksessaan asiassa C-554/10 P, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sillä kumotaan riidanalainen päätös

— hylkää Odile Jacobin riidanalaisesta päätöksestä unionin yleisessä tuomioistuimessa nostaman kanteen sekä

— velvoittaa Odile Jacobin korvaamaan kaikki tähän menettelyyn liittyvät oikeudenkäyntikulut, jotka ovat aiheutuneet ensimmäisessä oikeusasteessa ja tämän valituksen johdosta.

20 Komissio ja Wendel Investissement vaativat vastineissaan, että unionin tuomioistuin

— kumoaa valituksenalaisen tuomion siltä osin kuin sillä kumotaan riidanalainen päätös

— hylkää Odile Jacobin riidanalaisesta päätöksestä nostaman kanteen sekä

— velvoittaa Odile Jacobin korvaamaan kaikki tähän menettelyyn liittyvät oikeudenkäyntikulut sekä ensimmäisessä oikeusasteessa että tämän valituksen johdosta.

21 Odile Jacob vaatii, että unionin tuomioistuin

— hylkää valituksen

— toissijaisesti, jos valitus hyväksytään ja riita katsotaan ratkaisukelpoiseksi, kumoaa riidanalaisen päätöksen sekä

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Valitukset

22 Asiassa C-553/10 P komissio vetoaa kolmeen valitusperusteeseen. Ensimmäinen valitusperuste perustuu oikeudelliseen virheeseen, jonka unionin yleinen tuomioistuin teki, kun se ei tutkinut sen seurauksia, ettei toimitsijamies mahdollisesti ollut tehtävässään Wendel Investissementiin nähden riippumaton suhteessa Éditisiin. Toisessa valitusperusteessa komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, esitti ristiriitaisia perusteluja ja otti tosiseikat huomioon

vääristyneellä tavalla todetessaan, että toimitsijamiehen kertomus vaikutti ratkaisevasti riidanalaiseen päätökseen. Kolmas valitusperuste, joka perustuu oikeudelliseen virheeseen, joka tehtiin todettaessa kanneperuste tehokkaaksi, sekä perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiin tältä osin, koostuu kahdesta osasta. Valitusperusteen ensimmäinen osa koskee oikeudellista virhettä, jonka unionin yleinen tuomioistuin teki, kun se kumosi riidanalaisen päätöksen sellaisen kanneperusteen perusteella, jota olisi pitänyt pitää tehottomana. Valitusperusteen toinen osa koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä sen vuoksi, ettei unionin yleinen tuomioistuin maininnut syitä, joihin se tukeutui arvioidessaan, että riidanalainen päätös olisi voinut olla erilainen, jos toimitsijamies olisi ollut riippumaton.

23 Asiassa C-554/10 P Lagardère vetoaa kahteen valitusperusteeseen. Ensimmäisen valitusperuste perustuu oikeudelliseen virheeseen, jonka unionin yleinen tuomioistuin teki tukeutuessaan toimitsijamiehen hyväksymispäätöksen lainvastaisuuteen riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi. Toisessa valitusperusteessaan Lagardère väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se katsoi virheellisesti, että riidanalaisen päätöksen kumoaminen voidaan perustella sillä, että toimitsijamies kuului Éditisin hallitukseen riippumattomana kolmantena jäsenenä. Tässä valitusperusteessa, joka koostuu neljästä osasta, lähinnä toistetaan asiassa C-553/10 P esitetty ensimmäinen valitusperuste.

24 Koska asiassa C-553/10 P esitetyt ensimmäinen, toinen ja kolmas valitusperuste ovat päällekkäisiä asiassa C-554/10 P esitetyn toisen valitusperusteen kanssa, näitä syytä tarkastella yhdessä.

Asiassa C-553/10 P esitetyt ensimmäinen, toinen ja kolmas valitusperuste ja asiassa C-554/10 P esitetty toinen valitusperuste

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

25 Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se ei tutkinut, millä tavoin se, että kyseinen toimitsijamies ei ollut riippumaton, olisi voinut vaikuttaa tämän arviointiin, joka koskee Wendel Investissementin ominaisuuksia Éditisin omaisuuserien ostajana, eikä sitä, miltä osin kyseisen toimitsijamiehen olisi voitu epäillä laatineen kertomuksen, joka oli voinut johtaa komission virheeseen riidanalaisen päätöksen tekemisessä. Komissio katsoo, että tällainen kanta on ristiriidassa unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa, jonka mukaan sillä, ettei henkilö, jonka tehtävänä on arvioida ehdokasta, ole riippumaton, on oikeudellista merkitystä ainoastaan siinä tapauksessa, että osoitetaan, että kyseinen henkilö on ottanut arvioinnissaan huomioon muun intressin kuin tehtävänsä hyvän harjoittamisen. Komission mukaan unionin yleinen tuomioistuin ei tutkinut, voiko sillä, ettei toimitsijamies ollut riittävän itsenäinen suhteessa Éditisiin, olla vaikutusta tämän kertomuksen sisällön objektiivisuuteen ja näin ollen arviointiin, joka koskee Wendel Investissementiä ostajana. Komissio katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi siis tehottoman kanneperusteen riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi.

26 Komissio toteaa, että yrityskeskittymän yhteydessä lopullisen päätöksen edelleen luovutettavien omaisuuserien ostajan hyväksymisestä tekee aina komissio, joka ei perusta päätöstään yksinomaan toimitsijamiehen kertomukseen vaan kerää omasta aloitteestaan tietoja.

27 Wendel Investissement tukee komissiota ja yhtyy tämän valituksenalaista tuomiota koskeviin arvosteluihin sekä korostaa, ettei unionin yleinen tuomioistuin ole osoittanut, miten Éditisin ja toimitsijamiehen välinen yhteys on voinut vaikuttaa Wendel Investissementin ehdokkuutta koskevan arviointikertomuksen sisältöön.

28 Odile Jacobin mukaan unionin yleistä tuomioistuinta ei voida arvostella siitä, että tämä tukeutui Ranskan oikeuteen tutkiessaan, oliko se, että B toimi samanaikaisesti Éditisin hallituksen jäsenenä ja toimitsijamiehenä toimisto S:n johtajan ominaisuudessa, yhteensopivaa riippumattomuutta suhteessa

kyseiseen yritykseen koskevan edellytyksen kanssa, koska kyse oli ainoastaan yhtiölainsäädännön ratkaisevan liittymäkohdan (lex societatis) ja yhtiöön sovellettavan lain määrittämisen periaatteen soveltamisesta kansainvälisen yksityisoikeuden ja muun muassa sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista 17.6.2008 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 593/2008 (ns. Rooma I -asetus; EUVL L 177, s. 6) vahvistettujen periaatteiden mukaisesti.

29 Lagardère katsoo, ettei unionin yleinen tuomioistuin voinut ainoastaan automaattisesti todeta, että toimitsijamies ei B:n ja Éditisin välisten yhteyksien vuoksi ollut riippumaton, vaan sen olisi pitänyt arvioida, estikö B:n asema hallituksen jäsenenä toimitsijamiestä noudattamasta tehtävässään riippumattomuutta ja avoimutta. Lagardèren mukaan B:n tehtävä hallituksen jäsenenä ja toimitsijamiehen tehtävä eivät johtaneet eturistiriitatilanteeseen vaan päinvastoin koskivat molemmat Éditisin riippumattomuutta ja siten täydensivät toisiaan.

30 Odile Jacob toteaa toimitsijamiehen riippumattomuuden puutteen vaikutuksesta, että unionin yleisen tuomioistuimen toteama lainvastaisuus koskee päätöksessä 2004/422 pakolliseksi määritetyn keskeisen sopimusvelvoitteen rikkomista, mikä tekee Lagardèren sitoumuksissa edellytettyä luovutusta koskevasta päätöksentekomenettelystä kokonaisuudessaan virheellisen.

31 Toisessa valitusperusteessaan komissio katsoo, että valituksenalaista tuomiota rasittaa oikeudellinen virhe, sen perustelut ovat ristiriitaiset ja tosiseikat on otettu siinä vääristyneellä tavalla huomioon, koska unionin yleinen tuomioistuin totesi, että toimitsijamiehen kertomus vaikutti ratkaisevasti riidanalaiseen päätökseen. Komissio väittää, että näin todetessaan unionin yleinen tuomioistuin ei ottanut huomioon tehtävien jakoa komission itsensä ja toimitsijamiehen välillä. Sen mukaan on näet ainoastaan komission tehtävänä lausua ostajaehdokkaan hyväksymisestä. Vaikka komissio ottaa lopullista päätöstä tehdessään huomioon toimitsijamiehen kertomuksessa esitetyn arvioinnin, toimitsijamiehen näkemys ei missään tapauksessa sido komissiota eikä voi korvata komission omaa arviointia. Komission velvollisuutena on edelleen tehdä tarvittava tutkimus, kerätä omasta aloitteestaan tietoja käyttämällä tähän tarkoitukseen omia yksiköitään ja asianomaisille yrityksille – eli nyt käsiteltävässä asiassa Lagardèrelle ja Wendel Investissementille – osoittamiaan tietojensaantipyyntöjä.

32 Komissio katsoo, ettei tietyistä toimitsijamiehen kertomuksen ja riidanalaisen päätöksen välillä olevista yhtäläisyyksistä voida päätellä, että kertomus ”vaikutti ratkaisevasti” tähän päätökseen, kuten unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisen tuomion 110 kohdassa totesi. Komission mukaan yhtäläisyydet koskivat ainoastaan objektiivisia tosiseikkoja ja toteen näytettävissä olevia tekijöitä eikä niihin sisältynyt subjektiivisia arvioita.

33 Wendel Investissement yhtyy komission perusteluihin.

34 Odile Jacob katsoo, ettei unionin yleinen tuomioistuin jättänyt ottamatta huomioon komission ja toimitsijamiehen välistä tehtävien jakoa. Sen mukaan toimitsijamiehen riippumattomuuden puuttuminen teki koko päätöksentekomenettelystä virheellisen. Komissio nimittäin otti tosiasiassa huomioon toimitsijamiehen kertomuksen riidanalaisessa päätöksessä.

35 Kun unionin yleinen tuomioistuin vertaili valituksenalaisen tuomion 112–116 kohdassa toimitsijamiehen kertomusta ja riidanalaista päätöstä niiden Lagardèren sitoumusten 10 kohdassa edellytettyjen neljän edellytyksen perusteella, jotka koskivat edelleen luovutettavien omaisuuserien ostajaehdokkaan ominaisuuksia, se totesi Odile Jacobin mukaan perustellusti, että komission arvioinnit olivat samoja kuin toimitsijamiehen kertomuksessa esitetyt arvioinnit. Odile Jacob katsoo, että unionin yleinen tuomioistuin toimi siis perustellusti, kun se arvioi, että kyseisellä kertomuksella oli ratkaiseva vaikutus riidanalaiseen päätökseen.

36 Odile Jacob toteaa asiassa C-553/10 P esitetystä kolmannesta valitusperusteesta, ettei toimitsijamiehen riippumattomuuden puuttuminen merkitse pelkästään sääntöjenvastaisuutta vaan hallinnollisen menettelyn olennaisten menettelymääräysten rikkomista, minkä on johdettava riidanalaisen päätöksen

kumoamiseen ilman, että on tarpeen osoittaa, että tämän päätöksen sisältö olisi ilman tätä lainvastaisuutta voinut olla toisenlainen. Toimitsijamiehen riippumattomuutta koskeva edellytys on perustavanlaatuinen edellytys, joka sisältyy Lagardèren sitoumuksiin, jotka on päätöksessä 2004/422 vahvistettu velvoittaviksi. Odile Jacobin mukaan toimitsijamiehen riippumattomuus on varmistettava etukäteen eikä jälkikäteen, jotta vältytään tutkimasta niitä henkilökohtaisia syitä, jotka voivat ohjata toimitsijamiestä tehtävänsä hoitamisessa, kuten tilintarkastajan riippumattomuuden perusperiaatteista EU:ssa 16.5.2002 annetusta komission suosituksesta (EYVL L 191, s. 22) käy ilmi. Tämä toimitsijamiehen riippumattomuutta koskeva edellytys täydentää vaatimusta siitä, että tuomioistuin on riippumaton ja näyttää riippumattomalta.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

37 Valittajat väittävät pääasiallisesti, että unionin yleinen tuomioistuin teki lukuisia oikeudellisia virheitä jättäessään analysoimatta seurauksia, joita sillä, ettei toimitsijamies mahdollisesti ole riippumaton suhteessa Éditisiin, on arviointiin, joka koskee Wendel Investissementin ehdokkuutta Éditisin omaisuuserien ostajana, ja valittajat riitauttavat päätelmän, jonka mukaan toimitsijamiehen kertomus oli voinut johtaa siihen, että komissio teki virheen Wendel Investissementin ehdokkuuden arviointia koskevassa tehtävässään ja hyväksyi siten tämän edelleen luovutettavien omaisuuserien ostajaksi.

38 Päätöksen 2004/422 1 artiklan mukaan ilmoitettu yrityskeskittymä, jolla Lagardère saa yksinomaisen määräysvallan VUP:n – jota kutsutaan nyttemmin nimellä Éditis – kyseessä oleviin omaisuuseriin, todetaan yhteismarkkinoille ja ETA-sopimuksen toimintaan soveltuvaksi sillä edellytyksellä, että Lagardère täyttää kyseisen päätöksen liitteessä II mainitut sitoumukset.

39 Päätöksen 2004/422 liitteessä II olevien 15 ja 21 kohdan mukaan ilmoituksen tekijä nimittää toimitsijamiehen hoitamamaan hänelle osoitettuja erityisiä ja yleisiä tehtäviä, eli muun muassa valvomaan sitä, että Lagardèren antamat sitoumukset pannaan tyydyttävällä tavalla täytäntöön, ja varmistamaan, että edelleen luovutettavia omaisuuseriä säilytetään ja niitä hoidetaan säilytettävistä omaisuuseristä ja Lagardèren muusta toiminnasta erillään ja niistä riippumattomina edelleen luovutettavien omaisuuserien tosiasialliseen luovutuspäivään saakka.

40 Jos Lagardère ja Éditis ovat erimielisiä näiden sitoumusten toteuttamisen edellyttämistä uudelleenjärjestelyä koskevista toimenpiteistä, asia voidaan saattaa toimitsijamiehen käsiteltäväksi. Sitoumusten 24 kohdan mukaan toimitsijamies antaa tämän jälkeen suosituksen tarpeellisten uudelleenjärjestelyä koskevien toimenpiteiden laajuudesta. Toimitsijamies ilmoittaa suosituksestaan komissiolle, joka voi itse vahvistaa tarpeellisten uudelleenjärjestelyä koskevien toimenpiteiden laajuuden.

41 Kyseisten sitoumusten 15 kohdassa täsmennetään muun muassa, että toimitsijamiehen on oltava tehtäviään hoitaessaan Lagardèresta ja Éditisista riippumaton ja häneen ei saa kohdistua eturistiriitoja. Lagardère maksaa toimitsijamiehelle korvauksen tavalla, joka ei haittaa toimitsijamiehen velvollisuuksien asianmukaista hoitoa eikä vaaranna tämän riippumattomuutta.

42 Toimitsijamiehen riippumattomuus kuuluu Lagardèren antamiin sitoumuksiin, ja sitä on noudatettava kaikilta osin. Toimitsijamiehen riippumattomuus on vahvistettu ex ante -edellytykseksi, ja se kattaa toimitsijamiehen koko toiminnan.

43 Valituksenalaisen tuomion 85 ja 87 kohdasta ilmenee, että B, joka on toimisto S:n johtaja, nimitettiin 20.12.2002 Investima 10:n – josta tuli sittemmin Éditis – hallituksen jäseneksi ja että 9.2.2004 toimisto S nimitettiin toimitsijamieheksi. Valituksenalaisen tuomion 89 kohdassa todetaan, että B toimi samanaikaisesti Éditisin hallituksen jäsenenä ja toimitsijamiehenä 9.2.2004 lähtien 25.3.2004 saakka, jolloin Éditis muutettiin SAS-muotoiseksi yhtiöksi. Éditisin yhtiömuodon muutoksen jälkeen B säilytti tiiviit yhteytensä Éditisiin, koska toimitsijamiehellä oli kolme edustajaa osakkeenomistajien komiteassa.

44 Unionin yleinen tuomioistuin toimi näin ollen perustellusti, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 104 kohdassa, että se, että B toimi Investima 10:n – josta tuli Éditis – hallituksen jäsenenä, saattoi vaikuttaa toimitsijamiehen riippumattomuuteen ja että tässä tilanteessa B ei voinut hoitaa täysin riippumattomasti Lagardèren sitoumusten 15 kohdassa tarkoitetun riippumattoman toimitsijamiehen tehtäviä.

45 Unionin yleinen tuomioistuin toimi samoin perustellusti, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 107 kohdassa, että kertomus, jossa arvioitiin Wendel Investissementiä edelleen luovutettavien omaisuuserien ostajaehdokkaana, oli sellaisen toimitsijamiehen laatima, joka ei täyttänyt edellytystä riippumattomuudesta suhteessa Éditisiin.

46 Komissio ei riitauta unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksia, jotka koskevat toimitsijamiehen riippumattomuuden puutetta, sen vuoksi, että kyse on tosiseikkakysymyksestä. Komissio sitä vastoin arvostelee kyseistä tuomioistuinta siitä, ettei se tutkinut, oliko sillä, ettei toimitsijamies ollut tällä tavalla riippumaton, konkreettisesti vaikutusta riidanalaiseen päätökseen tai olisiko riidanalaisen päätöksen sisältö voinut olla erilainen ilman tätä sääntöjenvastaisuutta. Komission mukaan toimitsijamiehen tilanne ei vaikuttanut sen arvioinnin objektiivisuuteen, jonka tämä esitti Éditisin omaisuuserien ostajaa koskevassa kertomuksessaan, eikä se näin ollen vaikuttanut riidanalaisen päätöksen laillisuuteen.

47 Tämä komission perustelu on hylättävä.

48 Nyt käsiteltävässä asiassa toimitsijamies, jonka tehtävänä on ”valvoa – – sitä, että ilmoituksen tekijä panee nämä sitoumukset tyydyttävällä tavalla täytäntöön”, nimittäin hoiti tehtäviä, jotka komissio välillisesti antoi sen hoidettavaksi. Kyse on tehtävistä, jotka komissio olisi voinut hoitaa itse, jos sillä olisi ollut käytettävissään riittävästi henkilöstöä tätä varten.

49 Tämä käy selvästi ilmi asetuksen (ETY) N:o 4064/89 ja asetuksen (EY) N:o 447/98 mukaan hyväksyttävistä korjaustoimenpiteistä annetun komission tiedonannon (EYVL 2001, C 68, s. 3) 52, 53, 55 ja 56 kohdasta. Kyseisen tiedonannon 56 kohdassa todetaan erityisesti, että ”toimitsijamies ottaa vastatakseen tietyistä tehtävistä, joiden tarkoituksena on varmistaa komission puolesta sitoumusten noudattaminen vilpittömästi”.

50 On muistutettava, että Lagardèren sitoumusten 15 kohdassa kyseinen yritys velvoitetaan nimittämään toimitsijamies, jonka on muiden edellytysten ohella ”oltava Lagardèresta ja Éditisista riippumaton”.

51 On siis riidatonta, että toimitsijamiehen on ensinnäkin oltava osapuolista riippumaton ja sen on lisäksi toimittava riippumattomalla tavalla suhteessa osapuoliin ja että toimitsijamiehen riippumattomuuden puuttuminen riittää siten perusteeksi riidanalaisen päätöksen kaltaisen komission päätöksen kumoamiselle. Kysymys siitä, onko tämä toimitsijamies toiminut riippumattomalla tavalla, nousee esille ainoastaan silloin, kun on ensin todettu, että tämä todella oli osapuolista riippumaton.

52 Koska unionin yleinen tuomioistuin totesi perustellusti, ettei toimitsijamies ollut osapuolista riippumaton, sen ei tarvinnut tutkia, oliko tämä konkreettisesti toiminut tavalla, joka osoittaa tällaista riippumattomuuden puutetta.

53 Edellä todetusta seuraa, ettei unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä, kun se kumosi riidanalaisen päätöksen sillä perusteella, ettei toimitsijamies ollut riippumaton. Näin ollen komission esittämät kolme valitusperustetta ja toinen valitusperuste, johon Lagardère vetoaa, eivät ole perusteltuja, ja ne on hylättävä.

Asiassa C-554/10 P esitetty ensimmäinen valitusperuste, joka perustuu lainvastaisuusväitteeseen

Asianosaisten ja muiden osapuolten lausumat

54 Lagardère väittää, ettei unionin yleinen tuomioistuin voinut perustella riidanalaisen päätöksen kumoamista toteamalla, että toimitsijamiehen hyväksymispäätös oli lainvastainen, koska lainvastaisuusväitteeseen voidaan vedota ainoastaan silloin, kun kyse on kahdesta yksittäisestä päätöksestä. Kun Odile Jacob ei nostanut kannetta toimitsijamiehen hyväksymispäätöksestä säädetyssä määräajassa, se ei voinut vedota tämän päätöksen lainvastaisuuteen riidanalaista päätöstä koskevan kumoamisvaatimuksensa tueksi, koska siitä on tullut Odile Jacobin osalta lopullinen.

55 Lagardèren ja Wendel Investissementin mukaan unionin yleisen tuomioistuimen päättely johtaa siihen, että asiassa vedotaan lainvastaisuusväitteeseen, joka koskee toimitsijamiehen hyväksymispäätöstä, joka on yksittäistapausta koskeva päätös. Ne katsovat, että unionin yleinen tuomioistuin ei tutkinut suoraan riidanalaisen päätöksen tekemiseen johtaneita perusteita vaan perusteita, jotka johtivat toimitsijamiehen nimittämiseen ja liittyivät riidanalaisen päätöksen tekemistä edeltäneeseen vaiheeseen.

56 Lagardère väittää, että toimitsijamiehen hyväksymispäätös annettiin asianosaisille tiedoksi 15.2.2005, mistä lähtien päätös oli Odile Jacobille vastainen ja muodosti SEUT 263 artiklassa tarkoitetun kannekelpoisen toimen. Tämä päätös olisi sen mukaan pitänyt siten riitauttaa säädetyssä määräajassa kanteella, joka on riidanalaisesta päätöksestä nostetusta kanteesta erillinen. Unionin yleinen tuomioistuin ei siten voinut perustellusti tukeutua toimitsijamiehen nimeämisen lainvastaisuuteen riidanalaisen päätöksen kumoamiseksi.

57 Odile Jacob kiistää Lagardèren ja Wendel Investissementin perustelujen paikkansapitävyyden ja katsoo, ettei toimitsijamiehen hyväksymispäätöstä tulisi pitää erillisenä päätöksenä vaan päätöksenä, joka muodostaa yhdessä muiden toimien kanssa kokonaisuuden, jonka seurauksena tehtiin riidanalainen päätös.

58 Odile Jacob toteaa lisäksi, ettei se ollut toimitsijamiehen hyväksymispäätöksen osalta SEUT 263 artiklassa ja oikeuskäytännössä tarkoitetulla tavalla henkilö, jolle päätös on osoitettu, ja että sen olisi tämän vuoksi ollut vaikeaa riitauttaa mainittu päätös erillisellä kanteella.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

59 On todettava, että toimitsijamiehen hyväksymispäätös annettiin Odile Jacobille tiedoksi vasta 17.2.2005.

60 Odile Jacob nosti 8.11.2004 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jolla se vaati riidanalaisen päätöksen kumoamista ja jolla se samalla riitautti toimitsijamiehen hyväksymisedellytykset. On kuitenkin todettava, että kyseisellä hetkellä Odile Jacobille ei ollut vielä annettu tiedoksi toimitsijamiehen hyväksymispäätöstä. Odile Jacobia ei siis voida arvostella siitä, ettei se ole riidanalaisesta päätöksestä nostamassaan kanteessa saattanut kyseenalaiseksi toimitsijamiehen hyväksymispäätöksen laillisuutta vaatimatta ensin riidanalaisen päätöksen kumoamista tilanteessa, jossa kyseinen päätös muodostaa yhdessä muiden toimien kanssa kokonaisuuden, jonka seurauksena tehtiin riidanalainen päätös.

61 Sen edellyttäminen, että Odile Jacob nostaisi erillisen kanteen riitauttaakseen yksittäistapausta koskevan päätöksen, joka on annettu sille tiedoksi sen jälkeen, kun se oli nostanut pääasian kanteen, ja joka on osa yhtä toimien sarjaa ja saatetaan joka tapauksessa kyseenalaiseksi tällä pääasiassa nostetulla kanteella, olisi turhaa ja hyödytöntä muodollisuuksiin takertumista.

62 Tämä kanneperuste on näin ollen hylättävä.

63 Koska mikään valittajien esittämistä valitusperusteista ei menestynyt, asioissa C-553/10 P ja C-554/10 P tehdyt valitukset on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

64 Unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 184 artiklan 2 kohdassa todetaan, että jos valitus on perusteeton, unionin tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista. Työjärjestyksen 138 artiklan 1 ja 2 kohdan, jota sovelletaan työjärjestyksen 184 artiklan 1 kohdan ja 190 artiklan 1 kohdan nojalla valituksen käsittelyyn, mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio ja Lagardère ovat hävinneet asian, ne vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan ja ne on velvoitettava lisäksi korvaamaan Odile Jacobille näistä valituksista aiheutuneet oikeudenkäyntikulut tämän vaatimusten mukaisesti.

65 Koska Odile Jacob ei ole vaatinut Wendel Investissementin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikuluja, Wendel Investissement vastaa ainoastaan omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Valitukset hylätään.

2) Euroopan komissio ja Lagardère SCA vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, ja ne velvoitetaan korvaamaan Éditions Odile Jacob SAS:n oikeudenkäyntikulut.

3) Wendel Investissement SA vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Allekirjoitukset